

N:o 100.

Af Herr **R. Arfwedson**: *Om utfärdande af en lag till vivisektionens inskränkning.*

Redan under sistförflutna vår utdelades till Riksdagens samtliga medlemmar en skrift med titel »Nyare aktstycken i vivisektionsfrågan.» Det torde få antagas att åtminstone mot de faktiska uppgifterna i denna skrift ingen väsentlig anmärkning kunnat göras, eftersom någon sådan, ehuru boken redan under en längre tid varit tillgänglig för allmänheten, veterligen icke blifvit gjord, och för öfrigt i alla viktiga fall de källor blifvit noggrant angifna, hvarur uppgifterna hemtats. Jag tillåter mig att utur nämnda bok anföra följande, som är egnadt dels att visa hvad som menas med vivisektion, dels att styrka, det grundad anledning icke saknas för den motion, som jag nu har för afsigt att vördsamt framlägga.

I Pflügers »Archiv für die gesammte Physiologie» meddelas i *13:de Bandet (1876) sid. 1—4.* Professor Goltz, Doktor Gergens och Doktor Tiegels (vid fysiologiska institutet i Strassburg) *under 6 månaders tid fortsatta försök med att stympa stora hjernan på hundar.* Då de af Hitzig, Carville, Duret, Soltmann, Schiff, Hermann och andra företagna försök i nämnda hänseende inskränkt sig till smärre delar af hjernan, så försökte Goltz en ny metod, nemligen att på flera ställen genomborra hufvudskålen och medelst insprutande af upphettadt vatten förstöra och utskölja stora hjernmassor. På sådant sätt uppstodo i hjernan kraterformiga fördjupningar. Men å andra sidan var möjligheten att bibehålla djuret vid lif desto mindre, ju större förödelserna i hjernan voro.

Sid. 5. En hund med 6 borrhål i hufvudet, och som förlorat nästan hela den ena hjernhalfvan, lefde från den 14 Februari till den 15

Mars. Sid. 7. »Ett stort antal försöksdjur har dött för oss, liksom för andra iakttagare, för det mesta af hjerninflammation.» Sid. 8. »Endast unga hundar äro lämpliga för dessa försök». »Hittills har det ännu aldrig lyckats för någon till den grad som för mig att under en längre tid hålla lifvet uppe och ändå åstadkomma en så vidsträckt förstöring af stora hjernan och så illa tilltyga den.» Sid. 9. »Det händer icke ofta, att i frågor, som höra till hjernans fysiologi, två fysiologer äro af samma åsigt . . .» På en ung hund bortsprutades med vatten en del af venstra stora hjernan, och derpå utstacks det venstra ögat (den 29 November 1875.) Ny hjernförstöring d. 12 Januari; den 3:dje den 29 Januari. Den 31 Januari hade fullkomlig blindhet inträdt. Den 10 Februari hjernförstöring för fjerde gången. Den 4 Mars femte hjernförstöringen, hvilken förorsakade döden. Sid. 31. På en klok, ung, liflig hynda, som förstod att vid uppmaning framrätta lika väl den venstra som den högra tassan, blef d. 1 December 1875 genom tvenne borrhål i hufvudet venstra hjernan bortspolad med vatten. Den högra tassan blef derigenom förlamad. Hyndan befalldes att gifva venstra tassan och lade den genast villigt i min hand; men när jag begärde högra foten, såg hon sorgset på mig, ty hon kunde icke röra den. På upprepad, mera befallande, uppmaning räcker hon mig med bedröfvad uppsyn den venstra foten öfver ryggen, liksom till ersättning för den högra, hvilken hon ej förmår bjuda. Den 13 Januari andra hjernförstöringen, den 15 Februari den tredje, den 6 Mars den fjerde, hvarefter djuret dog.

11:te Bandet (1876). Sid. 52 och följande Experiment af Professor Goltz under medverkan af Doktor A. Frensborg och Doktor E. Gergens. »På en ung mycket kraftig hund genomskars ryggmergen första gången den 18 Oktober 1874, hvarefter djuret begagnades till talrika försök.» Efter att vidare hafva redogjort för flera likartade försök, hänvisar Professor Goltz (sid. 99) på det helt och hållet otillfredsställande resultatet af alla dessa grymheter och låter förvänta en rad af nya experiment till undanrödjande af hans nya tvifvelsmål (!).

9:de Bandet sid. 582. »Kanin, spänd på brädet, hufvudet genomborradt kl. 5 ½ e. m. Djuret förblef uppspändt hela natten igenom, löstes följande dag kl. 7 f. m., föll strax omkull och dog. Den berömde Professor Claude Bernard i Paris uppfann en väl uttänkt ugn för att studera varmblodiga djurs långsamma död genom hetta. En mängd andra minst lika förskräckliga experiment skulle kunna framdragas, men det anförda torde vara mer än nog för att gifva en föreställning om det gräsliga djurplågeri, som antagligen vid de flesta högskolor uti det civiliserade Europa ostraffadt bedrifves.

Det torde ej kunna bestridas, att de här ofvan anförda fakta vittna om en grymhet, från hvilken man måste med rysning och vedervilja vända sig bort, och att de djurplågerier, som annars i det vanliga lifvet förekomma och som enligt hos oss gällande lag äro belagda med straff, i jämförelse med de nyssnämnda äro att betrakta såsom obetydligheter. Men icke kan det väl vara lagens mening, att vissa personer, eller personer tillhörande ett visst yrke, skola hafva något särskildt privilegium att öfverträda honom. Nu har man visserligen sagt, att vetenskapen och läkarekonsten oundgängligen behöfva ifrågavarande forskningsmedel, samt att vetenskapen redan deraf vunnit flere fördelar. Det torde emellertid vara ett mycket vågadt påstående, att, om man ser en möjlig fördel i perspektiv, man därför har rätt att utan vidare befogenhet bemäktiga sig densamma. Vår lag, som belägger grymhet mot djur med straff, har dermed utan undantag uttalat den grundsats, att nyttan ej får betraktas såsom det högsta af alla syften, utan att den icke får köpas med allt för stora lidanden för de värnlösa djuren. Lika uppenbart som det är, att människan har rätt att använda djuren till sin nytta, lika obestridligt är det äfven, att det finnes en gräns, som icke ostraffadt bör få öfverskridas. Denna grundsats har äfven i England funnit uttryck uti en för några år sedan, till följd af det allmänna rättsmedvetandets påtryckning, tillkommen lag, som betydligt inskränker rättigheten att anställa vivisektioner.

Det må dock gerna medgifvas, att om vivisektionen kunde lofva en stor och säker vinst, det åtminstone kunde förklaras, om än icke försvaras, att människorna såsom domare i egen sak fälde utslaget till sin egen fördel. Men nu är förhållandet i sjelfva verket långt ifrån sådant, ty frågan om vivisektionens nytta och nödvändighet är en fråga, som äfven af män inom facket blifvit på mycket olika sätt besvarad. En mycket framstående vetenskapsman och vivisektor, engelsmannen *Charles Bell*, har yttrat:

»För min del kan jag ej tro, att det kan vara försynens afsigt, att grymheten skall vara medlet att upptäcka naturens hemligheter, och jag är fullt öfvertygad om, att den, som gör sig skyldig till länge fortsatta grymheter, icke eger förmåga att rätt förstå naturens lagar»; och flera andra bland läkarekonstens mest framstående idkare hafva bestämdt förnekat, att någon egentlig nytta vunnits eller ens kan väntas af vivisektionen. En sådan åsigt ligger redan antydd i *Charles Bells* nyss anförda yttrande, och samma forskare säger på ett annat ställe:

»Vivisektioner hafva aldrig varit vägen till upptäckter, och om man undersöker hvad som i senare tider blifvit experimenteradt i fysiolo-

gien, skall det visa sig, att uppskärandet af lefvande djur mera bidragit att befästa villfarelsen än att bekräfta sanningen.»

I alldeles enahanda syftning hafva äfven sådane män som *Nélaton*, *Fergusson*, *Thomas Watson*, *Gryzanovski* (Jatros), *Roche*, *Legallois*, *Strausz-Dürkheim*, *Hartsen* m. fl. uttalat sig. Alla dessa fästa synnerlig vigt vid det förhållande, att de genom vivisektioner vunna resultat vanligtvis stå i strid med och sålunda upphäfva hvarandra. Med afseende härpå ber jag få anföra följande ställen ur ofvan åberopade skrift:

Doktor *Roche*, medlem af franska akademien, yttrar sig sålunda: »Se vi ej alltjemt, huru de vivisektionsresultat, som denena dagen ansågos obestriddiga, redan följande dag göras till lögn med stöd af nya försök? Med få undantag leda vivisektionerna nästan regelbundet till de mest bedrägliga slutsatser och äro i och för sig alldeles odugliga att tjena till grund för någon säker byggnad.» *Nélaton*, den berömda franske kirurgen, yttrade till vivisektorn *Claude Bernard*, att alla system, som grundats på den experimenterande fysiologien, äro falska, och att man skulle kunna skriva en märkvärdig bok om motsägelserna emellan de särskilda fysiologiska experimenten. Den tyske anatomen *Strausz-Dürkheim* säger: »De studerande lära ingenting af de afskyvärda vivisektionerna. När djuren bringas i ett så förfärligt tillstånd, måste alla deras organiska funktioner råka i fullständig rubbning och kunna följaktligen ej skänka någon upplysning. Men fanatismen är en sjukdom, som utbreder sig hastigt; öfverallt uppdyka vivisektorer. Man pinar af nyfikenhet, af vana, och emedan det blifvit moderut.» *Legallois*, en fransk vivisektor, förklarar, att han fått lika många olika resultat, som experimenten voro, och att han därför till slut alldeles öfvergifvit vivisektionen, beklagande, att han på sådana försök uppoffrat ett så oerhördt antal djur och sjelf förlorat så mycken tid; och slutligen säger *Thomas Watson*, en framstående engelsk läkare och president i läkarekollegiet, att han måste förklara alla experiment, som man med droger och gifter anställt på djur, för *alldeles oanvändbara på människor*.

Det röjer sig häraf, ej blott att meningarne angående vinsten af vivisektionen äro till och med bland fackmännen mycket delade, utan äfven att, om de osäkra och mångtydiga resultat, som vunnits på denna väg, skulle tagas till ledning vid behandlingen af sjuka människor, beklagansvärda följder deraf måste uppstå, hvilka det i vårt eget släctes intresse är af största vigt att förekomma. Det är tydligen härpå som Doktor *Gryzanovski* syftar, då han säger: »Vivisektionen är emellertid ej blott öfverflödig, utan äfven skadlig, emedan den afleder läkarens uppmärksamhet från sjuksängen och riktat den på orimliga syften, som

hafva ingenting att skaffa med läkarekonsten. Men icke nog härmed, den är i vissa fall särskildt farlig derigenom, att den kan blifva en källa till falska meningar och således medelbart en källa till oberäkneliga olyckor.»

Vi hafva här framför oss en af vivisektionens följder, som i sanning är af ödesdiger beskaffenhet, och som vid bedömande af vivisektionens nytta eller skada för människoslägtet förtjenar synnerlig uppmärksamhet. Man kan lätt förstå, hvarhän det skall leda, om de unga män, som egna sig åt läkarevetenskapens studium, få (eller snarare måste) under många år vänja sig vid att utan afseende på offrens qval jaga efter intressanta upplysningar, hvarhelst sådana förmenas stå att vinna, i förhoppning att kunna göra en så kallad upptäckt, som kan väcka uppseende för dagen för att, sedan andra en tid bortåt upprepat experimentet, stämplas såsom ett fullständigt misstag. Den, som en gång kommit derhän, att han utan medlidande kan begagna lefvande djur såsom försöksföremål, skall icke finna svårt att äfven på samma sätt behandla människor, der tillfälle erbjuder sig. Detta är icke någon blott förmodan eller att hänföra till särskilda undantagsfall, utan tvärtom ett ofta förekommande faktum i de länder, der vivisektionen hunnit fullständigare utveckla sina frukter. Så skrifver Doktor Guardia i sin bok »System der Chirurgie» (sid. 733): »Man praktiserar endast allt för mycket experimentalkirurgi på sjukhusen. Man tror icke, huru mycket vanan att vivisecera inverkat på nutidens hela operationspraktik.» Likaledes bekräftar en af vivisektionens ifrigaste anhängare, Professor Falk i Marburg, uti en artikel i »Didaskalia» (N:o 93 den 5 April 1880), att »på många sjukhus det missbruket är rådande, att patienter användas till vågade experiment». Författaren till skriften »La ligue contre les vivisections» gör (sid. 54) denna anmärkning: »Såsom man icke annat kan vänta, är vivisektionssalens moral densamma som sjukhusets, och man eignar på det senare stället lika liten uppmärksamhet åt de sjukas lidanden, som på det förra stället åt djurens. Under förevändning att de skötas utan betalning behandlar man dem endast alltför ofta så, som hade de hvarken rättigheter eller känslor och som vore de blott förnimmelselösa experimenteringsföremål. Lasaretten betraktas mera såsom försökslokaler, än såsom tillflyktsorter för medellösa sjuke.» Vivisektorn Professor *Cyon* bekräftar ytterligare tillvaron af detta missbruk, hvilket han dock för egen del ingalunda synes ogilla, då han säger (»Methodik der physiologischen Experimente.» 1876 sid. 8.) »Den läkare, som med afsky talar om djurplågeriet vid de fysiologiska försöken, må blott erinra sig, huru ofta han sjelf förordnat medikament, som för den sjuke varit högst

vedervärdiga och icke alltid utan fara — för att erhålla någon slags upplysning om deras verkan. Mången kirurgisk operation företages icke så mycket för att bota den sjuke, som för att gagna vetenskapen.»

Man finner, att dylika afskyvärda missbruk betraktas såsom allmänna och snart sagdt allbekanta. Tager man denna sida af saken noga i öfvervägande och betänker man, huru många menniskor, som antagligen fallit och skola falla offer för den hänsynslösa försöksmani, som vivisektionen uppammat, så lär det ej vara tvifvelaktigt, att den tillfogat och, om den får ostördt fortfara, kommer att tillfoga människoslägtet oändligen mera skada än gagn; och dock är nämnda skada ingalunda den enda, ty det ligger utan tvifvel ett stort ondt äfven deri, att mensklighetens ädlaste egenskaper, rättvisan och barmhertigheten, så att säga systematiskt dödas hos en mängd unga män, som i framtiden blifva i tillfälle att genom handling och föredöme i mer än vanlig grad verka till vårt slægtes gagn eller förderf. En utmärkt författare har sagt: »Det gifves blott en högskola, och det är den, der hjertat bildas.» Ännu obestridligare är, att den högskola, der hjertat missbildas, icke är sådan den bör vara. Vivisektionen, sådan den nu en gång faktiskt gestaltat sig, måste därför, långt ifrån att kunna göra anspråk på en berättigad plats såsom bildningsmedel, i sjelfva verket betraktas såsom en sjuklig utväxt på den vetenskapliga forskningen, hotande att rent af förgifta densamma.

Jag vågar antaga, att ingen, som uppmärksamt pröfvat de förhållanden, som nu blifvit framlagda, skall kunna betvifla vigten och nödvändigheten deraf, att vivisektionen antingen rent af förbjudes eller åtminstone genom lag underkastas behörig inskränkning och kontroll.

För denna nödvändighet kunna numera vittnesbörd äfven från vivisektionens försvarare åberopas. Så t. ex. skriver vivisektorn A. Eulenberg i en artikel, som dock har till ändamål att försvara vivisektionen (införd i Die Gegenwart den 19 April 1879) bland annat följande: »Om jag hittills synes hafva uppträdt såsom försvarare af vivisektionen och verkligen tror mig hafva äfven för de oinvigda ådagalagt nyttan och oundgängligheten af detta forskningsmedel, så gör jag å andra sidan vivisektionens motståndare beredvilligt det medgifvande, att *detta sköna och värdefulla kunskapsinstrument, liksom många andra, är utsatt för missbruk och verkligen missbrukas.*» Vidare medgifver samme författare, att det experimenteras okritiskt och i mycket stor skala angående saker, som icke erfordra en sådan bearbetning, och hvarvid därför intet eller så godt som intet resultat vinnes, samt uttalar såsom sin subjektiva åsigt, att *det gifves och gifvits experiment, hvilka för sin grymhets skull*

äro absolut förkastliga och oberättigade, äfven om en betydande vetenskaplig och praktisk nytta dermed vore förenad.»

Är det således medgifvet — och det så öppet och fullständigt som möjligt — ej blott att man vivisecerar för mycket, utan äfven att experiment göras, som för sin grymhets skull äro absolut förkastliga och oberättigade, så bör det ej kunna vara mer än en mening om, att så vederstyggliga missbruk måste genom lagstiftningsåtgärd afskaffas och förebyggas. Skulle någon mena, att en sådan åtgärd vore i vårt land opåkallad och öfverflödig, emedan man ej försport, att vivisektioner af mera upprörande beskaffenhet här egt rum, så måste derpå svaras, först att i följd af den hemlighetsfullhet, hvarmed vivisektionen allestädes söker omgifva sig, få eller ingen torde kunna säga, hvad som i Sverige gjorts och fortfarande göres i den vägen, samt vidare och framför allt, att man icke lagstiftar för hvad som skett eller för den tid, som förflutit, utan för framtiden och hvad som kan komma att ske. Lagens uppgift är väl att bestämma, hvad det allmänna rättsmedvetandet anser för rätt. Är det så lyckligt, att ingen handlat eller har benägenhet att handla i strid deremot, så kan en sådan lag icke falla någon besvärlig; men skulle han deremot verkligen förefalla en eller annan besvärlig, så bevisar det endast, att den är behöflig. För öfrigt har vivisektionen äfven hos oss antagligen vida öfverskridit sina befogade gränser. Det har uppgifvits — och den uppgiften har icke blifvit bestridd — att åtminstone vid en af våra högsolor vivisektioner ofta användas såsom illustrationer vid föreläsningarne i fysiologi, och att djuren dervid icke verkligen bedöfvas, utan i stället förgiftas med curare, som väl sätter dem ur stånd att röra sig, men tillika snarare ökar än minskar plågorna. Detta är redan missbruk nog, och det behöfves ingen synnerlig profetisk gåfva för att kunna förutsäga, att, der dessa redan vunnit insteg, äfven de öfriga äro att förvänta.

I England finnes sedan 1876 en lag, som inskränker vivisektionen. På de senast hållna internationella djurskyddskongresserna, nemligen den första tyska i Gotha (1879) och den åttonde allmänna i Bryssel (1880) har vivisektionsfrågan varit föremål för stormiga debatter mellan tvenne i viktiga punkter motsatta partier; men *deri* blefvo dock båda partierna fullkomligt eniga, att vivisektionens svåraste missbruk måste genom lag förbjudas och beläggas med straff. Hvad innehållet af denna lag angår, förenade sig den förstnämnda kongressen om följande resolution, hvilken nästan utan förändring äfven antogs af kongressen i Bryssel:

I. De tyska djurskyddsföreningarnes kongress förklarar sig såsom sådan obefogad att afgöra frågan om vivisektionens nödvändighet för vetenskapen, men har med djupt beklagande fäst uppmärksamhet vid de missbruk, som enligt trovärdiga personers intyg förekommit vid vivisektionerna, och ställer därför till det höga Förbundsrådet och Riksdagen den enträgna begäran,

att vivisektionens utöfning må underkastas lagliga bestämmelser, hvarigenom missbruk af densamma, så länge dylika experiment anses outhärliga för vetenskapen, må förhindras.

II. Särskildt får kongressen framhålla följande punkter:

- a) Vivisektionerna böra inskränkas till det minsta möjliga, så vidt det kan ske utan betydande skada för vetenskapen. Alldeles otillåtna äro vivisektioner i de fall, då målet kan vinnas genom användandet af dödade djur.
- b) Smärtbedöfvande medel skola ovilkorligen användas, der det ej strider emot experimentets syfte; endast undantagsvis få i sådana fall förlamningsmedel begagnas. Så snart experimentets vetenskapliga ändamål är uppnådt, skall djuret genast dödas och får ej användas till nya försök, så framt ej smärtan upphör, när operationen blifvit verkställd.
- c) Vivisektioner såsom undervisningsmedel, såsom illustrationer vid föreläsningar, såsom hjälpmedel vid studium eller i sådana fall, då en fråga redan erhållit ett tillförlitligt svar, eller då ändamålet endast är att tillfredsställa nyfikenheten, böra i alla händelser förbjudas.

Den engelska lagen innehåller ungefär samma bestämmelser, endast med tvenne tillägg, nemligen först, att på hundar, kattor, hästar, åsnor eller mulåsnor vivisektion ej får företagas, med mindre särskildt tillstånd gifvits af inrikes ministern, samt vidare att enahanda tillstånd erfordras, derest vivisektion skall ske utan användande af smärtbedöfvande medel, eller der experimentets natur kräfver, att djuret icke får dödas, innan bedöfningen upphör.

De inskränkingar af vivisektionen, hvilka sålunda funnits böra genom lag fastställas, äro utan tvifvel af högsta behof påkallade och innebära onekligen ett icke ringa framsteg på civilisationens väg. Icke desto mindre gifva de befogad anledning till viktiga anmärkingar. Den ena är, att de mångfaldiga undantagen, som man ansett böra tillåtas, hota att upphäfva sjelfva regeln och för öfrigt förråda frånvaron af en klart fattad grundsats; den andra är, att mensklighetens fordringar ändock icke kunna på detta sätt anses tillräckligt uppfyllda. Hvarför yrkar man

i mensklighetens namn, att de pinsamma experimenten på djur skola kvantitativt och kvalitativt inskränkas? Utan tvifvel emedan man insett, att det är rätt och pligt, att människan öfvar rättvisa och barmhertighet äfven mot djuren. Detta är säkerligen grundtanken i den engelska lagen, liksom i den allmänna opinionen på kontinenten, som yrkar, att ungefär samma lag äfven der må införas. Men man har dock icke utdragit den slutsats, som ligger i nämnda tanke, nemligen att hvad som är rätt och pligt icke får åsidosättas för en verklig eller förment nyttas skull, och då man vidare talar om »vetenskapens» fordringar såsom högre och mera berättigade än mensklighetens, så gör man sig lindrigast sagdt skyldig till missbruk af ord. Fysiologien är icke *vetenskapen*, den är *en* vetenskap bland många andra. En bland dessa är äfven *moralen*, och det är just denna, som i förevarande fall har det afgörande ordet, ty frågan gäller icke, hvad fysiologien kan finna nödigt och behöfligt, utan hvad som är rätt och orätt. Och skulle någon härvid invända, att äfven inom den förra vetenskapen finnas punkter, om hvilka meningarne äro delade, så behöfver blott erinras, att alla dock äro fullt ense derom, att vivisektionens grundsats: »ändamålet helgar medlen», är från moralisk synpunkt absolut förkastlig.

Om det berodde på mitt votum, så skulle jag icke tveka att rösta för ett ovillkorligt förbud mot allt hvad vivisektion heter, men då ett allmännare bifall till en så radikal åtgärd icke torde kunna förväntas, så gifves det efter min tanke icke mer än ett sätt att bringa fysiologiens anspråk i öfverensstämmelse med moralens fordringar och det är genom att föreskrifva, *först och främst* att vivisektioner icke få företagas på andra än fullständigt bedöfvade djur, *samt vidare* att djuren måste dödas, innan de vakna ur bedöfningen, så framt ej smärtan af operationen dessförinnan upphört. Framstående vetenskapsmän hafva förklarat, att fysiologien kan antaga dessa förbehåll, utan att dervid göra någon väsentlig uppoffring. Dr *Goldschmidt*, som är en varm anhängare af vivisektionen, säger uttryckligen: »hundar, kattor, kaniner och andra försöksdjur borde aldrig få misshandlas med knif eller elektricitet, utan att förut vara bedöfvade. Det skulle på sin höjd kosta något mera tid och pengar, men det experimentella resultatet skulle derigenom mindre skadas, än som i verkligheten sker genom det pinade djurets ångest, ryckningar och smärta.» Och till och med en bland nutidens mest passionerade vivisektorer, professor Schiff, har förklarat, att han »på fysiologiens område icke känner ett enda experiment, hvars operativa del absolut skulle utesluta användningen af smärtbedöfvande medel.» Samme herr Schiff har vid ett annat tillfälle yttrat, att det

numera knappt vore behöfligt att experimentera med lefvande djur, utan att det gjorde tillfyllest att ögonblickligen döda djuren och inlägga de döda organen i glaslådor samt der medelst värme och galvanism bringa dem i sådan verksamhet, att man kan studera lifsföreteelserna på dem. Då nu professor Schiff, som på detta område är en stor auktoritet, förklarar detta vara möjligt, så torde ej kunna förnekas, att så verkligen förhåller sig. Icke desto mindre skall det dock blifva förenadt med betydande svårigheter att bringa denna möjlighet till verklighet; ty det är ett konstateradt faktum, att hos många fysiologiska forskare finnes en »passion för vivisektion», och att denna passion icke känner det ringaste medlidande för sina offer. När man hör *Claude Bernard* säga: »fysiologen är icke någon vanlig människa, han är en lärd, en människa, som är fattad och fullständigt absorberad af en vetenskaplig idé; han hör icke mera djurens jemmerskri, han ser icke mera det blod, som flyter» . . . . . och när man vidare hör professor *Cyon* med hänförelse utbrista: »Vivisektionen är en konst, som icke är allom gifven och ej kan bibringas hvem som helst. Den äkta vivisektorn måste gå till en svår vivisektion med samma *genomträngande rörelse af fröjd*, med samma *njutning*, hvarned kirurgen företager en svår operation, af hvilken han väntar utomordentliga följder. Den som skyggar tillbaka för att sönderskära ett lefvande djur, den som skrider till vivisektion såsom till en oangenäm nödvändighet, han skall väl kunna eftergöra en och annan vivisektion, men skall aldrig blifva en *virtuos i konsten*. Den som ej med *fröjdfull spänning*» etc. . . . .

När man hör eller läser sådant, så inser man lätt, att det erfordras stränga lagbud och verksamma kontroll, för att stäfja en så vild passion. De första och angelägnaste villkoren härför (så framt man icke vill besluta ett ovilkorligt förbud) synas mig vara följande:

- a) att vivisektion endast får ega rum på några få bestämda platser;
- b) att djuren skola vara fullständigt bedöfvade;
- c) att Curare icke får användas;
- d) att vederbörande polismyndighet och djurskyddsförening må ega utse personer, som äro berättigade att närvara vid vivisektionerna, samt
- e) att böterna bestämmas till höga belopp, och att ett upprepande af öfverträdelsen beläggas med förhöjdt straff.

Med stöd af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag vördsamt hemställa, det Riksdagen må för sin del besluta, att en lag till vivisektionens inskränkning skall utfärdas; och tillåter jag mig föreslå, att denna lag må erhålla ungefär följande lydelse:

- 1:o) Vivisektioner (pinsamma experiment på djur i vetenskapligt syfte) få icke ega rum någonstades utom i de dertill afsedda laboratorier vid högskolorna, samt endast under omedelbar ledning och tillsyn af vederbörande professor.
- 2:o) Vivisektion får ej anställas på andra, än fullständigt bedöfvade djur. Bedöfningen skall vidmakt hållas oafbruten under hela den tid vivisektionen varar, och djuret skall dödas, innan det vaknar ur bedöfningen, så framt ej smärtan kan med visshet antagas hafva upphört omedelbart efter operationen.
- 3:o) Curare eller sådana medel, som endast medföra förlust af rörelseförmågan, men icke framkalla okänslighet, få under inga vilkor användas.
- 4:o) Vivisektion må ej företagas, utan att underrättelse derom i behörig tid meddelats vederbörande polismyndighet, som det åligger att utse en eller två personer att vivisektionen öfvervara.
I stad, der djurskyddsförening finnes, ege djurskyddsföreningens styrelse likaledes att utse en eller två personer att vid vivisektionen vara tillstädes.
- 5:o) Den, som öfverträder denna lag, skall första gången böta från 100 till 500 kronor, andra gången från 500 till 1,000 kronor, samt, om brottet ytterligare upprepas, för hvarje gång 1,000 kronor.

Skulle Lag-Utskottet, till hvars behandling jag förmodar att frågan blifver hänvisad, finna lämpligare att uti allmänna strafflagen inrymma de af mig föreslagna, eller annorlunda formulerade, lagbud, hvarigenom motionens syfte kan uppnås, så har jag ingenting att deremot invända.

Stockholm den 27 Januari 1881.

R. Arfwedson.
